వయస్సును బట్టి బాధ్యతలు

—గోవాడ శ్రీరామమూర్తి

అప్పటికే కుర్చీలో కూర్చుని ఏదో ఆలోచిస్తూ ఒకేటక నవ్వు నవ్వుకున్నాడు రామారావు. ఇంతలో ఆయన సతీమణిగారు శారద వచ్చి

ఏమండీ అలానవ్వుకుంటున్నారేమిటండీ? అని ఆమెకూడానవ్వుతూ ప్రశ్నించింది.

అబ్బే ఏమీలేదు అని మరింత బాగా నవ్వనారంభించాడు.

లేదు మీరుఏదో పరధ్యానంలో వున్నారు. తప్పనిసరిగా నాతో చెప్పవలయును అనికొంచెం చిరునవ్వు చిందించింది శారద

నా జీవిత చరిత్రగురించిఆలోచించుకుంటుంటే నాకు నవ్వువస్తుంది శారదా అన్నాడు రామారావు

ఆదావిషయం! సరే అది మీలోమీరే నవ్వుకుంటేఎలా? కొంచెంనాకుకూడా విన్నవించండి! మీనవ్వులో కాస్త నాకు కూడా ఉత్సాహాన్ని కలిగించగలరని నేను శ్రీవారికి మనఃచేసుకుంటున్నాను

ఓసి పిచ్చిదానా, నీవుఇంకా ఇంత అమాయకత్వంలో వున్నావని నేను ఊహించలేదు సరేఅంతాచెప్పితేనేగాని నీకు అర్థంకాదు. అనిచెప్పనారంభించాడు రామారావు.

నా చిన్నతనములో మాకు 10 ఎకరములభూమి వుండేది. కాని అది క్రమేపి మా అన్నల పెళ్ళిళ్ళకేగాని, వేరు శుభకార్యములకేగాని తగ్గిపోయి చివరికి ఒక్కసెంటుభూమికూడా లేకుండాపోయింది ఇప్పుడు మా రెండో అన్న వుంటున్న పల్లెటూరిలో నున్న ఆ పాతడాబా ఒక్కటే మాఅన్నదమ్ములకు మిగిలింది, అన్నాడు రామారావు.

ఇంతలో రామారావు చిన్ననాటి స్నేహితుడు కృష్ణమూర్తి. ఆయన భార్య లలిత. రామారావు ఇంట్లో అడుగుపెడ్తూ ఏమేయ్! మనరామయ్య శారదకు ఏదోకథ చెప్పనారంభించినట్లున్నాడు. వింటున్నావా! అన్నాడు కృష్ణమూర్తి లలితవంక చూస్తూ.

లలితవెంటనే అందుకుని సరేలే మీదంతా వేళాకోళం, వెక్కిరింపున్నూ కథకాదండీ ఆయన జీవితచరిత్రచెప్పుతున్నాడు. మీరు ఏమయినా చెవులకు గుడ్డలు పెట్టుకున్నారా! ఏమిటి అంది.

అ... ఆ... గుడ్డలు పెట్టుకోనడం కాదే, వీడిమొఖం జీవితచరిత్ర,వీడూను ఎప్పుడూయింతే. ఇదే పరధ్యాన్నం అంటూ సిగరెట్టు వెలిగించాడు కృష్ణమూర్తి.

వరేయ్ నీమాట లెప్పుడూయిలానే వుంటాయిరా! సరేగనీ ఇప్పుడేనా రావడం? రండి రండి కూర్చోండి మేము మాట్లాడుకునే మాటలన్నీ విన్నట్లున్నారు? అన్నాడు రామారావు.

ఆహా... అంతా విన్నాంగానీ, ఇక చెప్పు. మాటలమధ్యలో నేనునీకు అడ్డురావడం సహజమేగా అన్నాడు కృష్ణమూర్తి కూర్చుంటూనే.

ఊ... చెప్పండీ అంది శారద.

అది అలావుంచి ఈ ఆస్తిఅంతా ఇలామనకు మిగలకుండా పోవటానికి కారణమేమిటంటే ఇదివరకు మాఅందరికంటే పెద్దఅన్నయ్య వుండేవాడట. అప్పటికీ నాకు ఊహకూడా తెలియదు ఆయన మంచి విద్వాంసుడు, నటుడు కూడానట ఆయనకి 25 సం॥ల లోనే ఎంతోపేరు సంపాదించుకున్నారట. చివరికి ఆయనఆరోగ్యం సరిలేక భగవంతుడికి మామీద కనికరంలేక మాపెద్దన్నను బబ్బుతో తీసుకుపోవటం జరిగింది నిజంగా ఆయనవుంటే ఇలా వుంటామంటావా శారదా! అయినా, ఇదంతా పిచ్చిభ్రమలే. లేకపోతే ఏమటి? నేను కూడా మా నాన్నగారిలాగా నే అంటున్నాను?

మా అన్నయ్య చనిపోయి నప్పటి నుంచీ మానాన్నకుఎమీతోచక మాటకు ముందు నా తలబోయింది ముండెము మాత్రం తిరుగుతూంది" అనేవాడుమా నాన్నగారు అన్నాడు రామారావు.

అవునుకదండీ మరి! ఎలాగయినా కన్నకొడుకు. అందులో మొదటిగా పుట్టినవారుకూడా, చేతికి వచ్చినవారు!

(తరువాయి 11వ పుటలో)

వయస్సునుబట్టి బాధ్యతలు

(లివ పుట నుండి)

గొప్పపేరు ప్రతిష్టలు పొందిన వారు కదా! ఎంతతల ఒడ్డిగిలేసుకుండా వసు కున్నా బాధబాధగానే వుటుంది మరి అంది శారద

ఏమోయ్ విన్నావ్? వాడితోపాటు శారదమ్మకూడా వంతపాట పాడు తుంది. అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

సరేలే వూరుకోండి సొంతం చెప్ప నియ్యండి అంది లలిత,

మా నాన్నగారు నాటు వైద్యులు కాబట్టి మావూళ్ళో ఆయనంటే ఎతో అభిమానంతో వుండేవారు. మా నాన్న గారు ఏదోకొంతలో కొంతఅయినా బాధను పైకి తెలియబుచ్చలేక అలానే తిరుగుతూ బాధపడుతూ వుండేవారు నాకు ఉన్న మిగతా ముగ్గురు అన్నలు మాత్రం ఏదో వారివోపానుశక్తిసంపా దిస్తూ వుండేవారు. ఇది ఇలాజరుగు తూండగా అన్నలకు పెండ్లిపయస్సు రావడమూ వారికి పెళ్ళిళ్ళు చేయ డమూ జరిగి ది ఇలాకొంత కాలం జరుగగా మా అన్నలకు మాతోకలసి వుండుట ఇష్టంలేక వేరు పడటమూ కూడాజరిగింది అప్పటికి నా వయస్సు 12 సంవత్సరములు మాత్రమే మా నాలుగో అన్నకు 15 సం లు మా నాన్నగారు ఇలానే మమ్ముల్ను చూచు కుంటూ చివరికి మా చదువులకు కూడా డబ్బులేక నానాబాధలూపడి ఆయన గారి 72వ సంవత్సరాన పరమపదించుట జరిగి ది ... ఎడు రామారావు అత ... [illegible]

ఏమిట డీ— ఏమిటండీ అలావున్నా రు? మీరు ఇంతగా బాధపడతారను కుంటే అసలువిషయం చెప్తేదాన్ని కాదు ఆ ఫ్లాస్కునుంచి అక్కడున్న ఇద్దరికీ కాఫీఇచ్చి మీరుకూడా తీసు కోండి అని భర్తకు ఇవ్వబోయింది.

(రామారావు ఆదివినిపించు కోక ఏదోఆలోచిస్తూనే యున్నాడు.

ఏమిటండి ఏమీ మాట్లాడరు?మిమ్ము లనుచూస్తుంటే నాకేదో భయ గా వుంది. అని ఛాతీమీద చెయ్యివేసి నిమురుతుంది శారద.

అబ్బే ఏమీలేదుగనీ ఒరేయ్‌కృష్ణా ఏమిట్రా నీవుకూడా ఏదో ఆలోచిస్తు న్నావు? ఎప్పుడూ వ్వుతూ ఉండేవాడివి అని కాఫీకప్పతీసుకొని మరల శారద వంకచూ అ శారదా నీవుకూడా కాఫీ తీసుకో అని రామారావు ఫ్లాస్కు లోనుంచి ఇంకోకప్పులో కాఫీపోసి శారదకిచ్చాడు. అందరూ నవ్వు కున్నారు,

కాఫీ త్రాగినపిమ్మట కృష్ణమూర్తి భార్యతో ఇదిగోచూడు. వాడుచిన్న తనంనుంచీ ఇన్నికష్టాలుపడి ఇప్పటికి 25 సంవత్సరాలు వచ్చినా. ఏదో మా దిరిగా నిలబడ్డాగాని బార్యనునొప్పించు టకు ఎంతబాధపడుతున్నాడో! ఈలోకం లోవున్న సాంప్రదాయాలే వాడినిఅలా చేశాయంటావా? లేక లోక విరుద్ధానికి తిరుగుట ఏమీతోచక తికమకపడు తున్నాడంటావా? అన్నాను,

అసలు ఆయన జీవితచరిత్ర మొత్తం వింటేనేగానీ మీకుఅర్ధంకాదు మొత్తం విన్న తరువాత మీరే తెలుసుకుంటారు చె ఏమనండి అంది లలిత

ఓ... ...లే ... వరేయ్ ... [illegible] ... ముదలెట్టు ... కృష్ణమూర్తి

అదికాదురా కృష్ణా! ఈరోజు ఎందు కో గుర్తు వచ్చి అలా అనుకుంటున్నాం ఇంకెందుకులేరా! తలనొప్పి అన్నాడు రామారావు

... మొత్తం చెప్పేంతవరకూ నే నూరుకోను అన్నాడు కృష్ణమూర్తి

తప్పదంటావా! తప్పక చెప్పవలసిం దేనా? అయితే కథ ఎంతవరకొచ్చింది? అన్నాడు రామారావు.

ఎంతవరకొచ్చిందో ఏమో నాకు గుర్తు లేదు ఇంకే అన్నాడు కృష్ణమూర్తి

అయితే మీ ధ్యాస ఎక్కడో వుంద న్నమాట. వాళ్ళనాన్నగారు చనిపో యేంతవరకూ వచ్చిందడీ అంది లలిత.

ఇంతలో రామారావు నాకు చిన్న తనంలో ఒక అడవిప్రాంతంలో వుండే వారము. అక్కడ భుక్తికి లోటులే కుండా ఎంతో సంతోషముగా కాలం గడిచిపోయేది. సరేనాన్నగారు చని పోవుసరేకి నేను ఏడవక్లాసు పాస య్యా ను.తర్వాత చదువుకు డబ్బుదొరక లేదు.

(తరువాయి 14వ పుటలో)

ధాతుపుష్టి

కల్గించి, శీఘ్రస్కలనం, మూత్రము లోను, నిద్రలోను వీర్యంపోవుటఆపి మంచి ఆనందం కలిగించుటకు మగతి ధ్వజం కనిపిసినమాత్రలు — పాలతో సేవించే రాజౌషధము పథ్యంలేదు

10 రోజులకు రూ. 12లు

పైకం పంపాలి.

డాక్టర్ రత్నం సన్స్

(ESTD 1904)

మలకపేట బిల్డింగ్సు,

... మార్కెట్ వద్ద,

సికింద్రాబాద్-3 ఆంధ్రప్రదేశ్

వయస్సునుబట్టి బాధ్యతలు

(11వ పుట నుండి)

లేదు. చంద్రాలడిగి 8వ క్లాసు వరకు చదువుకున్నాను, ఎవరయినాచందాలు ఎంతవరకియ్యగలరు? విసుగెత్తి చివరకు ఈ ప్రెస్‌లోనా 14వ ఏట జాయినుఅయినాను. కాని జాయిను అయిన తర్వాత నాకు చాలా బాధకల్గేది? చెప్పినదల్లా చేసేవాడిని. నాకు పైసా కూడా ఇచ్చేవారుకాదు. నేను ఇంతటివాడినయ్యాను నాతల్లిని పోషించుకోలేక పోతున్నాననిపించేది జాయిను అయిన మూడునెలల తరువాత నుంచి 10 రు॥ల జీతం నుంచి నేటికిఅనాగా నేను చేరిన 10 సంవత్సరాలకు ఈ గవర్నమెంటు ఉద్యోగం దొరికి ఇలా వున్నాను

అందుకని నేనుఇన్ని కష్టాలుపడినా ఇక నాకు సుఖము అనేది లేదుకదా! అనుకుంటూ ఎప్పటికీ ఒకేమాదిరయి దినా జీవితం. అనగా 50 రు॥ల జీతమున్నప్పుడూ ఒకటిగానే నడిచింది. ఈనాడు 200 రు॥లు వస్తున్నా ఒకటిగానే యుంటోంది

వయస్సునుబట్టి బాధ్యతలు కూడా పెరుగుతూ వుంటాయికదా! అని నేను ఇంతగా వూహించుకోనడమయింది.

ఇంతకీనేను తెలుసుకున్న నా అనుభవనీతినిబట్టి ఈ లోకంలో ఏదోఒక ఆశ నేదిలేదే మానవుడు బ్రతుకుట కష్టము అని క్లుప్తంగా విరమించుకున్నాడు రామారావు

ఆ ఆశఅనే మీలోనూ. నాలోనూ ఒక లే వుంటుంది. అది ఏమిటంటారా? - దిశారథ.

అట్టే ఇంకేముంటుంది? నాకు? నీవు, నీకు నేను. ఇద్దరం కలిసివుంటే, మన యిద్దరికీ భగవంతుడు సంతానమునిస్తే వారిని చూచుకుంటూ మనజీవితములో సాధ్యమయినంతవరకు మంచివారమనిపించుకుంటే అంతేచాలు. ఇంతటితో మన జీవితములు విరమించుకోవచ్చు అన్నాడు రామారావు.

అబ్బ పీడు పెద్ద వేదాంతి అయిపోయాడు అప్పుడే అదిసరేగాని ఇంతకుముందు ఏమన్నావ్ ఆశ ఆ ఆశ అనేది ప్రతిమానవునికి వుంటుందిరా! ఆశలేనివారు ఎవరుంటారు? అన్నాడు కృష్ణమూర్తి

అదేనండీ ఆశ అనేది ప్రతిమానవుని వుంటుందనే ఆయననీతికి వెలిబుచ్చాడు మీకింకా అర్థంకాలేదేమో. అందిలలిత.

అర్థమయిందే అర్థమయింది! బాధ్యతలు పెరగడమేమిటి? అంతా పీడి మొఖం కాకంటే బాధ్యతలేమిటే అంటే ఈ లోకంలో బాధ్యత అనేది పెట్టుకుంటే వుంటాయి లేకపోతే ఏదీలేదు. అన్నాడు కృష్ణమూర్తి

ఎందుకంత యిదిగా మాట్లాడుకుంటారు? మరి మీలాగా పెళ్లినివదిలి వుండడమూ అంతకూ డబ్బులేకపోతే భార్యను పుట్టింటికిపంపి డబ్బుతెప్పించడమూ కాదులెండి అంది లలిత,

అందరూ పక్కున నవ్వారు ★

అందమైన అచ్చుపనులకు ఆర్డర్లు ఇచ్చినయెడల సకాలములో ప్రింట్ చేసి ఇవ్వబడును

ఉదయా ప్రింటర్స్

ఫోన్: 43173

సుల్తాన్ బజార్, హైదరాబాదు

సంజీవయ్యకు జోహార్లు

—నిమ్మల అర్జునగౌడు

వీడి పోయావా!
మమ్ము విడచి
ఎగిరి పోయావా!
మాకు లేకుండా

దామోదర వంశోద్భవ
దయాగుణ సముద్రుడవు
సంజీవయ్యా సహృదయా
స్వర్గసీమ నలంకరించితివా

ఆ ధ్రులలోని
అభ్యుదయుడవు
అఖిలభారత కాంగ్రెసు
[illegible] మహనీయు వు

[illegible]
నిస్వార్థ ప్రజాసేవకుడవు
స్వాతంత్ర్య సమర యోధుడవు
సాహిత్య సుధాకరుడవీవు
దామోదరం సంజీవయ్యా...

రాలిపోయితివా మమ్మువిడి
కాలమింత కటికదాయెనా
కడుపు బెటుకొనే నా కవివర్యనిన్ను
ఆంధ్ర మాజీ ముఖ్యమంత్రి

అందుకొమ్మిదియే మా జోహార్లు
అమరుడవు అమా [illegible] శేఖర
అందుకోవయ్యా సంజీవయ్యా
ఆంధ్రప్రజల జోహార్లు

★ ★ ★